

Innstilling til Fritt Ord-prisen for året 2019

Priskomiteén har bestått av Kari Aga Myklebost, Klaus Nathaus, og Eirik Brazier. Med utgangspunkt i HIFOs retningslinjer for prisen har komitéén vurdert de grunnleggende faglige kvaliteter, teoretiske og metodiske tilnærminger samt originaliteten til de 13 oppgavene som er blitt innsendt til vurdering. Oppgavene har vært av god kvalitet og vist en stor variasjon i både tematikk, tilnærming og tidsperioder.

Vår kandidat til årets Fritt Ord-pris er Mathias Hatleskog Tjønn, med masteroppgaven *The Persistence of Colonialism. A Century of Italo-Libyan Relationships and Their Influence on the Current European Migration Regime in the Mediterranean (1911–2017)*, levert ved Universitetet i Oslo våren 2019. Tjønn har blitt invitert til å publisere flere deler av oppgaven i ulike nasjonale og internasjonale publiseringskanaler. Juryen anser disse planen som både ambisiøse, men også realistiske da utgangspunktet er det solide arbeidet som fremvises i oppgaven.

Tjønn tar utgangspunkt i den mer enn 100 år lange italiensk-libysk kolonihistorien fra tidlig 1900-tallet for vise dens betydning for dagens EU og organisasjonens migrasjonsregimet. Oppgavens to første kapitler følger den italienske erobringen av Libya og hvordan blant annet økonomiske relasjoner i form av olje- og gassutvinning i Nord-Afrika var med på å knytte de to statene nærmere hverandre, særlig etter den andre verdenskrig. I de to påfølgende kapitler knyttes den italiensk-libyske kolonihistorien sammen med fremveksten av det europeiske grensekontrollregimet og Italias inntreden i Schengen-samarbeidet på 1990-tallet. Den siste delen av oppgaven fokuserer på de siste tiår og de EU-sanksjonerte avtaler som ble inngått mellom Italia og Libya i et forsøk på å etablere et mer robust migrasjonsregime ved Europas yttergrense i sør. Gjennom sin fremstilling viser Tjønn tilstedeværelsen av italiensk-libyske kolonihistorie, som en rød tråd som tvinner sammen alt fra økonomisk samarbeid til språklig påvirkningskraft. Til tross for skiftende regimer og etterkrigstidens avkolonisering viser Tjønn frem eksistensen av en standhaftig koloniarv og kontinuitet som former og legger grunnlag for dagsaktuelle politiske avgjørelser. På et mer overordnet nivå utfordrer funnene i oppgaven de eksisterende forestillinger av det europeiske samarbeidet som en motvekt og et liberalt alternativ til mange av medlemslandenes koloniale fortid. Isteden inviterer oppgaven, gjennom neokolonialistsikk kritikk, til refleksjon og revurdering av Den europeiske union.

I oppgaven fremviser Tjønn et høyt refleksjonsnivå i forhold til teori, metode og bruk av primærkilder i tillegg til å være en solid skribent. Han anlegger et postkolonialt perspektiv, men trekker samtidig veksler på et variert utvalg av historieforskning: fra analyser av oljeindustri, europeisk migrasjonspolitikkk samt flere andre samfunnsvitenskapelige fagfelt. Innledningsvis i sin oppgave skriver Tjønn at han til dels tar sin inspirasjon fra begrepet "history of the present" - Nåtidens historie. I denne oppgaven fremviser han nettopp viktigheten av en slik tilnærming for hvordan historien kan brukes til å både kritisere og informere vårt samtidige ordskifte.